Aan: Tweede Kamer der Staten Generaal
Ter attentie van de Vaste Kamercommissie SZW
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum, 9 oktober 2024

Betreft: **inbreng Commissiedebat Armoede en Schuldenbeleid 17 oktober.**

Geachte kamerlid,

Op 17 oktober vindt het commissiedebat Armoede- en Schuldenbeleid plaats. Het Bouwdepot heeft met veel interesse kennisgenomen van de voortgangsrapportage, alsmede de kabinetsreactie op de motie Mohandis en Palmen over het verstrekken van armoederegelingen door gemeenten. Middels deze brief wijzen we u graag op een aantal aandachtspunten in de kabinetsreactie op de motie.

Over het Bouwdepot

Het Bouwdepot is een bewezen effectieve methode om jongeren in een kwetsbare positie eenvoudig te helpen om hun leven op orde te brengen. Ze krijgen van de gemeente een jaar lang een maandelijks bedrag van 1308 euro voor hun levensonderhoud. Onder begeleiding brengen ze hun leven op orde, halen ze hun startkwalificatie en maken ze de stap naar de arbeidsmarkt. Inmiddels acht gemeenten en hulpverleners van zorgorganisaties zijn aan de slag met de aanpak en enthousiast over de positieve resultaten die worden geboekt.

Ook het begeleiden van kwetsbare jongeren met schulden en geldzorgen is onderdeel van deze aanpak. Naast dat de jongeren vaak zelf aan de slag gaan met het aflossen van hun schulden, probeert het Bouwdepot samen met gemeenten regelingen te treffen rondom deze opgelopen schulden. Dit geeft de jongeren weer grip op hun financiën. En met succes.

De bevindingen van DRIFT/Erasmus Universiteit Rotterdam – naar de pilot van 30 jongeren in Eindhoven in 2021/2022 – laten zien: na een jaar leer- en leefgeld zijn meer jongeren schuldenvrij (van 30,4% naar 56,5%).

Waarom deze inbreng?

Het probleem is dat het Bouwdepot zich aan de grenzen van de wet begeeft. Het principe dat gemeenten zich niet met inkomenspolitiek mogen bemoeien, belemmert de opschaling van deze kansrijke interventie.

Bouwdepot interventie - inkomenspolitiek of niet?

Daarom heeft het Bouwdepot met veel interesse kennisgenomen van de reactie van het kabinet op de motie Mohandis en Palmen. De motie verzoekt het kabinet om te onderzoeken ‘op welke wijze inkomensondersteunende regelingen van gemeenten, zoals een stadspas, ambtshalve verstrekt kunnen worden zonder het gevaar dat dit nadelige invloed heeft op te toekenning van toeslagen of andere inkomenscomponenten’.

Een vergelijkbaar probleem speelt bij het Bouwdepot. De interventie is erop gericht om kwetsbare jongeren financiële rust te geven. Dit doel wordt ondermijnd als de wet-en regelgeving zo uitpakt dat er als gevolg van het Bouwdepot gekort moet worden op de andere inkomenscomponenten. Juist om deze reden aarzelen gemeenten in de praktijk ook over de inzet van deze bewezen effectieve methode. Om meer jongeren te kunnen bereiken, is het essentieel dat gemeenten zich niet langer zorgen hoeven te maken over het toepassen van de interventie.

Uit de beantwoording door het kabinet blijkt dat het mogelijk is voor gemeenten om inkomensondersteunende regelingen te verstrekken zonder nadelige gevolgen, mits de steun wordt verstrekt in de vorm van een minimaregeling. De staatssecretaris noemt daarbij expliciet dat deze minimaregelingen niet tot doel moeten hebben om het generieke inkomen te vergroten.

Deze reactie plaatst de interventie van Bouwdepot opnieuw in een grijs gebied. De financiële vergoeding die de kwetsbare jongeren krijgen is namelijk regel- en controle vrij, om jongeren te leren om zelf om te gaan met hun financiën. Een element dat overigens met name door veel hulpverleners als succesfactor wordt aangewezen.
Veel jongeren in een kwetsbare positie, die hun leven nog niet op orde hebben gebruiken juist het Bouwdepot-jaar om ervaringen op te doen op de arbeidsmarkt en zo te leren wat werkgevers nodig hebben. We zien dat een vast en stabiel bouwbudget heel laagdrrempelig en helpend daarbij is voor de jongeren om die stap te zetten. Zonder dat er op voorhand zorgen zijn over de financiele situatie die optreedt als bijvoorbeeld de bijbaan opeens toch stopt.

Beschouwt de staatssecretaris de interventie als generieke inkomenssteun, met alle negatieve gevolgen voor de opschaling van de interventie vandien? Of kan de interventie geclassificeerd worden als minimaregeling en valt het daarmee onder de beleidsvrijheid van gemeenten?

Het Bouwdepot zou daarom graag duidelijkheid ontvangen van het kabinet over of de interventie van het Bouwdepot mogelijk is binnen de wettelijke kaders. En zo niet, welke mogelijkheden er zijn om deze kaders aan te passen om de interventie toch mogelijk te maken.

Proactieve hulpverlening door gemeenten

De motie-Mohandis/Palmen gaat ook in op de mogelijkheden van gemeenten om proactieve hulpverlening te bieden. Het vraagt het kabinet namelijk om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor gemeenten om proactief armoederegelingen aan te bieden aan de inwoners die het nodig hebben. Het Bouwdepot is groot voorstander van deze proactieve insteek door gemeenten. Onze ervaring uit de praktijk is dat lang niet iedereen die recht heeft op ondersteuning daar daadwerkelijk gebruik van maakt. Dit geldt zeker voor jongeren in een crisissituatie. Het systeem biedt onvoldoende mogelijkheden om hen te begeleiden.

In de reactie geeft de staatssecretaris aan dat het wetsvoorstel proactieve dienstverlening SZW beoogt mogelijk te maken dat UWV, SVB en gemeenten proactieve dienstverlening kunnen inzetten. Het Bouwdepot juicht deze insteek toe en geeft daarbij graag twee aandachtspunten mee:

- Voorkom dat kwetsbare jongeren buiten de boot vallen, door andere hulpverleners gericht op jongeren ook te faciliteren om gebruik te maken van deze proactieve dienstverlening.
- Versterk de proactieve dienstverlening door gemeenten door vanuit het Rijk gemeenten proactief te informeren over de mogelijkheden rondom armoederegelingen.

Extra vragen:

- Welke mogelijkheden ziet de staatssecretaris om de interventie van het Bouwdepot binnen het wettelijk kader toe te passen?
- Indien de staatssecretaris geen mogelijkheden ziet binnen de wettelijke kaders, is de staatssecreataris bereid om de wettelijke kaders aan te passen om de interventie mogelijk te maken?
- Welke mogelijkheden ziet de staatssecretaris om bij de herziening van de participatiewet aanpassingen te doen om de interventie van het Bouwdepot wettelijk mogelijk te maken?
- Welke mogelijkheden ziet de staatssecretaris voor gemeenten om de Bouwdepot interventie proactief aan te dragen bij inwoners in de knel?

Bij vragen of anders naar aanleiding van deze brief dan kunt u mij bereiken via mijn mobiele nummer 06 – 30720138 en per e-mail: marleen@hetbouwdepot.nl

Hoogachtend,

Marleen van der Kolk,
Directeur Stichting Zwerfjongeren Nederland,
Stichting het Bouwdepot,
E-mail: marleen@hetbouwdepot.nl
Mobiel: 06 307 201 38.

www.hetbouwdepot.nl